

Propositie MIRT Planuitwerking Oostvaardersoever

Concept – 23-06-2021

Aan: de (demissionaire) ministers van IenW en LNV

Excellenties,

Met Rijkswaterstaat-Midden Nederland werken we sinds 2018 intensief samen aan de planvoorbereiding van Oostvaardersoever. Voor u ligt de ontwerp-Voorkeursbeslissing Oostvaardersoever. Dit is enerzijds een robuust inhoudelijk resultaat van een MIRT-verkenning waarbij samenwerkende partijen elkaar in de eerste plaats hebben gevonden in het sterk verbeteren van de (ecologische) waterkwaliteit van het Markermeer, als onderdeel van het IJsselmeergebied. Dat is de basis waarvoor we samen de handen ineen slaan.

Ook is het een opbrengst van een regionaal succesvolle samenwerking waarbij het koppelen van bredere opgaven in dit deel van de Noordelijke Randstad centraal stond. Zodat gezamenlijk geïnvesteerd wordt in gezonde grote wateren.

Inleiding

De bijdrage uit de enveloppe Natuur en Waterkwaliteit, als onderdeel van het Regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst', heeft vanaf 2018 het onderzoek naar de nut- en noodzaak van Oostvaardersoever financieel mede mogelijk gemaakt. Hierdoor is een samenwerkingsovereenkomst Oostvaardersoever ondertekend (d.d. 13 februari 2019) waarin partijen de ambitie hebben gesteld om gezamenlijk een MIRT-verkenning te doorlopen met inzet van capaciteit en middelen.

In juli 2019 is daarnaast door u en minister Schouten een structurele aanpak ontwikkeld voor de versterking van de ecologische kwaliteit van de Grote Wateren: de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW). Hierbij wordt samen met de regio- gewerkt aan de doelstelling dat de Nederlandse wateren in 2050 weer gezond en robuust zijn. Medio november 2019 heeft u de Kamer geïnformeerd over de selectie van een aantal projecten die in aanmerking komen voor financiering vanuit de tweede tranche PAGW (IENW/BSK-2019/227309). Voor het project Oostvaardersoever is door u €45 miljoen gereserveerd en heeft u de Startbeslissing (Mirt-1) genomen.

Vanuit het besef dat ecologisch gezonde wateren belangrijk zijn voor onze biodiversiteit, het – op een natuurlijke wijze- bescherming biedt tegen klimaatverandering en de kwaliteit van onze leefomgeving vergroot is in 2020 door samenwerkende partijen met energie aan de slag gegaan met de MIRT-verkenning Oostvaardersoever.

Gedragen Voorkeursalternatief Oostvaardersoever

Voor u ligt een Voorkeursalternatief (VKA) voor Oostvaardersoever. Het projectgebied bestaat uit de bestaande natuurgebieden Markermeer, Oostvaardersplassen en Lepelaarplassen. Samen met de regionale partners is bij het samenstellen van het VKA ervoor gekozen om eerst een eindbeeld te schetsen waarbij de twee hoofddoelstellingen zijn vertaald naar een gedragen gedeelde deler en grotere ambitie. Van daaruit hebben we geprioriteerd op de meest effectieve maatregelen om de doelstellingen te behalen. Hieruit is het VKA samengesteld. Met het VKA worden de eerste grote stappen gezet om een gevarieerd (delta)landschap met vitale, beleefbare natuur te realiseren. Ook zullen de maatregelen ertoe leiden dat gebieden binnen het Nationaal Park Nieuw Land verder ontwikkeld worden en waar bezoekers en omwonenden graag zijn om van het landschap en de natuur te genieten en volop te recreëren.

We vinden het belangrijk om te benadrukken dat de effectiviteit van de maatregelen versterkt worden wanneer het samengestelde Voorkeurseindbeeld (VKE) in de planuitwerking benut kan worden. Juist omdat het VKE in de verkenning integraal beoordeeld is in een planMER en om (meekoppel)kansen in de planuitwerking verder ter hand te nemen stellen we voor om het VKE en VKA als samenhangend pakket te beoordelen.

Koppelen aan PAGW-inzet

In uw brief IENW/BSK-2019/227309 wordt aangegeven dat ten behoeve van de Voorkeursbeslissing naast draagvlak voor het Voorkeursalternatief (VKA), zicht op 100 % financiering van het VKA inclusief cofinanciering en zicht op meekoppelkansen nodig is.

Als regionale partijen zijn we in de MIRT-verkenning volop bezig geweest in welke mate wij kunnen en willen koppelen aan de PAGW-inzet: in de vorm van projecten, draagvlak, economische en maatschappelijke meerwaarde en zicht op (co)financiering. De volgende financiering uit de regio is vastgelegd:

- Provincie Flevoland 4 miljoen
- Gem. Almere – Prov. (FVA – locatie Westvaarders) 2 miljoen
- Flevolandschap 1 ton

Gemeente Lelystad wil 0,5 mln reserveren (locatie kop knardijk). Besluitvorming hierover zal in het kader van Lelystad Next Level op 6 juli plaatsvinden.

Met deze bijdragen, waaronder de in het coalitieakkoord gereserveerde € 4 miljoen, is rekening gehouden in het opstellen en begroten van het Voorkeursalternatief voor het project.

Zicht op meekoppelkansen

Oostvaardersoeverers staat niet op zich zelf. We kijken naar hoe we verscheidene ontwikkelingen in het gebied in samenhang een stap verder kunnen brengen. Door opgaven te koppelen kan maatschappelijke meerwaarde worden gerealiseerd. Concreet gaat het hier om koppeling met Almere 2.0, Kustvisie Lelystad- Lelystad Next Level en Nationaal Park Nieuw Land.

Almere 2.0

Het Rijk, de gemeente Almere en provincie Flevoland werken, op basis van de uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0, samen om met een groei van Almere de internationale concurrentiepositie te versterken. De partijen zijn gezamenlijk financieel verantwoordelijk om de integrale ontwikkeling van Almere te realiseren. Hiervoor is het Fonds Verstedelijking Almere opgericht waarin jaarlijks 15-20 miljoen euro wordt gestort en waarmee geïnvesteerd wordt in (boven)regionale voorzieningen om Almere verder te ontwikkelen tot een stad waar het prettig wonen, werken en recreëren is.

Als onderdeel van het Meerjarenprogramma van dit Fonds loopt het project Oostvaardersplassen Almere (voorheen Almeerse Poort). Dit project gaat over de ontwikkeling van het ontvangstgebied van het Nationaal Park Nieuw Land aan de kant van Almere. De Oostvaardersplassen Almere heeft inhoudelijke en fysieke raakvlakken met het project Oostvaardersoeverers. Gemeente Almere en provincie Flevoland hebben in de tweede tranche van het Fonds Verstedelijking Almere een budget van 2 miljoen euro gereserveerd voor Oostvaardersoeverers, specifiek voor de koppeling van de Oostvaardersplassen Almere met Oostvaardersoeverers (werknaam Westvaarders).

Ook loopt er momenteel het MIRT-onderzoek naar Amsterdam Bay Area. Het MIRT-onderzoek naar de Amsterdam Bay Area biedt belangrijke informatie over o.a. de verstedelijkingsstrategie voor de lange termijn van Almere (en mogelijke versnelling hiervan), waaronder de aanleg van een IJmeerverbinding. In de keuzes van het VKE en VKA is rekening gehouden met dit traject, waarbij mogelijk op middellange termijn Oostvaardersoeverers kan dienen als locatie voor natuurcompensatie.

Lelystad Next Level

Rijk, provincie en gemeente hebben gezamenlijk een plan ontwikkeld om ervoor te zorgen dat Lelystad zich kan ontwikkelen tot een aantrekkelijke, economisch dynamische en duurzame stad die financieel gezond en zelfstandig is: Lelystad Next Level. Zo is recent een integrale visie op de kust van Lelystad gepresenteerd met daarin bouwstenen om bij te dragen aan de ecologische doelstellingen voor het Markermeer. Gemeente Lelystad besluit in juli 2021 om 0,5 miljoen euro bij te dragen aan Oostvaardersoeverers, vanuit het perspectief om de recreatieve ontwikkelingskansen te benutten conform de Kustvisie Lelystad 2030 en Poort Oostvaardersplassen Lelystad van Nationaal Park Nieuw Land. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het zijn van hoofdstad van de nieuwe natuur. De aandacht gaat hierbij met name uit naar het versterken van het bestaande recreatieve netwerk met nieuwe bestemmingen en belevingsvolle verbindingen.

KRW en Natura 2000 doelstellingen

Met Waterschap Zuiderzeeland is onderzocht of er een koppeling te maken is tussen de KRW-opgaven van het waterschap met betrekking tot vismigratie bij het Blocq van Kuffeler in Almere en het project Oostvaardersoeverers. In het VKA is in het zoekgebied Westvaarders-Oostvaardersdiep ruimte opgenomen om vismigratievoorzieningen aan te leggen en te optimaliseren, wanneer zowel invulling kan worden gegeven aan de KRW-opgave en een bijdrage geleverd kan worden aan de doelstellingen van Oostvaardersoeverers.

Staatsbosbeheer en Het Flevo-landschap zien als beheerders van respectievelijk de Oostvaardersplassen en Lepelaarplassen het project Oostvaardersoever als een grote kans om hun natuurgebieden met ieder zijn unieke eigenschappen in samenhang met de omgeving te ontwikkelen. Staatsbosbeheer ontwikkelt de Oostvaardersplassen verder naar een dynamisch en verrassend landschap en doet dit aan de hand van hun kernwaarden 'beschermen', 'belevén' en 'benutten'. Staatsbosbeheer investeert nu al samen met de provincie in de Oostvaardersplassen. In het kader van het advies van Van Geel, het Natura 2000 beheerplan en het Nationaal Park Nieuwland worden diverse ecologische en recreatieve investeringen gedaan in zowel het kerngebied als in de randzone. Zo ontwikkelt de Oostvaardersplassen zich naar een beleefbaar en robuust natuurgebied (totale investering: circa 30 miljoen). Staatsbosbeheer ziet daarnaast mogelijkheden om binnen het fonds Groen Blauw Almere voor de tweede maal een bijdrage te leveren aan het project Oostvaardersplassen Almere, op een wijze dat een bijdrage wordt geleverd aan de doelstellingen van Oostvaardersoever.

Het Flevo-landschap heeft specifiek voor de ontwikkeling Oostvaardersoever €100.000,- gereserveerd. Daarnaast heeft Het Flevo-landschap een subsidiebeschikking (POP3) ontvangen voor het realiseren van vogeleilanden in de grote Lepelaarplas (één van de gewenste maatregelen binnen Oostvaardersoever) en het optimaliseren van de vismigratievoorziening vanuit de Lepelaarplassen naar de Hoge Vaart.

Oostvaardersoever verbindt

Sinds 2018 werken provincie Flevoland, Rijkswaterstaat Midden-Nederland, Waterschap Zuiderzeeland, gemeente Almere, gemeente Lelystad, Staatsbosbeheer en Het Flevo-landschap met veel enthousiasme aan het project Oostvaardersoever. In de MIRT-verkenning hebben we als samenwerkingspartijen de voorkeursmaatregelen met zoekgebieden vastgelegd in een Voorkeursalternatief. En is er een eindambitie geschetst in een Voorkeurseindbeeld die de vele potenties van het project Oostvaardersoever onderstrepen. Daarmee is er brede steun voor het verder uitwerken van effectieve maatregelen die zowel de (ecologische) waterkwaliteit van het Markermeer versterkt, een forse bijdrage levert aan de realisatie van een Toekomst Bestendig Ecologisch Systeem en een beleefbaarder, aantrekkelijker en veilig merengebied in het Nationaal Park Nieuw Land realiseert.

De regio hoopt van harte dat u eind van dit jaar de Voorkeursbeslissing (Mirt-2) wilt nemen.

Met vriendelijke groet,

Mede namens,

dijkgraaf Ir. H.C. Klavers - Waterschap Zuiderzeeland

wethouder P.L.W.J. Baaten – gemeente Lelystad

wethouder Mr. J. Hoek – gemeente Almere

Hoofd Flevoland W. Neutel – Staatsbosbeheer

directeur bestuurder Drs. B. Huisman – Het Flevo-landschap

Ir. M.A. Rijsberman

Gedeputeerde